

SLÄKT-FÖRENINGSG-NTT

ESKEKÄRR-TOMASBOLSSLÄKTENS PÅ DAL SLÄKTFÖRENING

Grundad 1948

Meddelande nr 37

December 2016

Ansvarig utgivare och redaktör: Per Erik Kvarnström

www.et-slaktforening.se

Ordförandens ruta

Som ny ordförande i föreningen känner jag stor glädje över att det år som snart är till ända har varit ett lyckat år för föreningen. Vi hade en välbesökt, trevligt och intressant, för att inte säga lärarik, släktträff i somras. Tidigare ordförande Anders berättar utförligt om denna längre fram i Släktföreningsnytt. Vi har fått nya medlemmar bland dem *Lars Lundin, Ånimskog*. Lars är väl förtrogen med många grenar av vårt släktträd och har mycket kunskap att dela med sig av och medverkar i detta nummer med en längre artikel om Eskekärr. Vi hälsar Lars och övriga nya medlemmar hjärtligt välkomna i föreningen.

Under året har vi även nåtts av besked om tre dödsfall. *Halvar Bergman, Birgit Rune och Elna Eger*. Samtliga avled, enligt de uppgifter vi fått, under 2015. Föreningen har nu 128 medlemmar. Till 10 av dessa saknar vi adress. Jag vill därför upprepa uppmaningen från 2015 års Släktföreningsnytt: **Om ni vet om adressändringar eller dödsfall gällande medlemmar i föreningen, håll styrelsen underrättad om detta. Vi vill också gärna få aktuell e-post-adress till dem som ännu inte lämnat en sådan, samt givetvis ett meddelande när någon byter postadress eller e-postadress.**

Inför årsmötesförhandlingarna hade flera av styrelsens medlemmar annonserat att de ställde sina platser till förfogande. Ordförande Anders Klevmarken ville efter sex år vid rodret att det förnyelsearbete som han påbörjat nu skulle förvaltas och fortsättas av andra. Anita Wireby har varit med i styrelsen runt 20 år. Anita har deltagit mycket aktivt i dess arbete och kände även hon att ansvaret för föreningens arbete nu kunde övertas av nya styrelsemedlemmar. Det samma gäller Sune Strutz och Sten Klevenmark. Föreningen tackar samtliga för det engagemang och arbete de lagt ner och hoppas att de fortsätter att vara aktiva i föreningen genom andra insatser.

I och med ovanstående fick valberedningen inleda sitt arbete att finna nya namn till de vakanser som uppstått och lyckades väl med detta. Den nya styrelsen innehåller personer med

gedigna föreningserfarenheter och är väl förankrad i vår släkts olika grenar. Vi har, såvitt jag har förstått, även för första gången i styrelsen en representant ur vår norska släktgren, *Arild Engebretsen* från *Halden*. Övriga nya namn är *Gunnar Pedersson*, *Tösse*, som nu, efter några års uppehåll gör come back, *Lars Tång*, *Angered* och *Kristina Strutz*, *Lund*. Kvarstår i styrelsen gör *Lars Bäckström*, *Åmål* (kassör) och *Per Erik Kvarnström*, *Karlstad* (ordförande).

För detta, och tidigare, arbete vill vi tacka den avgående valberedningen bestående av *Gunnel Bergman* och *Inger Klevenmark*. Den nya valberedningen är *Anders Klevmarken* och *Christer Jörgensen*.

Styrelsen vill inte komma med någon form av ”programförklaring” men har ambitionen att förbättra den digitala delen av föreningens verksamhet. En idé vi har är att försöka skapa en internetmöjlighet för medlemmarna att dela med sig av sina släktforskarrön och ställa frågor om släktförhållanden utan att behöva kontakta hemsidans administratör. Någon form av seriös ”chatt”-sida. En anledning till detta är att attrahera fler unga personer att delta i föreningen, en annan att synliggöra det arbete som sker i fördjupningen av släktens anor. I detta sammanhang bör även nämnas att *Mats Bergman* har lovat att ansvara för föreningens skrifter, vilket känns tryggt. Vi hoppas även att vi kan fortsätta med traditionen med mellanårsmöten men har i skrivande stund inga konkreta planer.

Årets nummer innehåller en kortfattad presentation av styrelsens medlemmar. Därefter kommer Anders Klevmarkens redogörelse för sommarens släkträff följt av en kortare berättelse av Gunilla Kvarnström och Ingegerd Strutz och Lars Lundins artikel om Eskekärr. De sista sidorna innehåller stämmoprotokollet från i somras. På sista sidan kommer en lista över föreningens skrifter, kontaktuppgifter till styrelsen, aktuella medlemsavgifter m.m.

Å styrelsens vägnar vill jag önska er ett Gott Nytt År 2017

Vilka är vi i styrelsen?

Lars B: Kassör i styrelsen sedan 2010. Medlem sedan 2005. Bott större delen av livet på gården Västanå i Tösse-Tydje. Gift med Britt-Marie, två vuxna barn. Numera boende i Åmål och arbetar på egna företaget Areal i Åmål. På Västanå drev jag och Britt-Marie jord- och skogsbruket och hade redovisningsbyrå under 20 år tillsammans med barndomskamraten Tage Eriksson och hans fru. Gården ägs sedan 2010 av dotter och måg.

Arild: Jeg er født i 1951 i Halden, min far er av Klevmarkslekten, Per og Kari´s etterling. Har vært medlem av slektsforeningen i ca. 20 år, blev kjent med foreningen ved en ren tilfeldighet. På min mors side er vi av Mossberg slekt fra Blomskog, der var min tante på slektstreff og traff Per-Otto Klevenmark. Slik fikk jeg kontakt med foreningen og ble medlem og har siden deltatt i mange av 3-årsmøtene og andre sammenkomster.

Kristina: Jag är uppvuxen i Ed men bor sedan många år i Lund. Eftersom både mamma och pappa är födda och uppvuxna i Klevmarken så har det alltid känts som ett andra hem för mig och mina syskon. Jag har inte varit med så länge i föreningen och tycker det ska bli intressant att ta del av både släktens historia och göra nya bekantskaper! Jag kommer från Per-, Anders-

och Karis-grenen i Klevmarkssläkten.

Gunnar: Har varit medlem i släktföreningen sedan 1973 och även styrelsemedlem och kassör under tidigare period. Ansvarig utgivare av hembygdsboken Tydjeboken. Styrelsemedlem och i redaktionskommitten, i Dalslands forminnes och hembygdsförening. I redaktionskommitten för Örnäsposten, en lokaltidning utgiven i Åmål. Släktforskat i många år. Bor på släktgården Östra Sjögar.

Lars T: Född och uppväxt i Göteborg. Båda mina föräldrar kommer ifrån Dalsland., Pappa kommer ifrån Rölanda och mamma kommer ifrån Ed Min mamma hette Thora Strutz och växte upp på västra Edsmyren vid Sågtjärn. Hennes föräldrar var Emil (min morfar) och Helena Strutz (min mormor) båda ifrån Klevmarken. Emil tillhörde Anders gren och mamma Pers gren och båda hade Halvard Bryngelsson som anfader. Morfar växte upp på Kashögen och mormor på Nedkasene. Är idag gift med Annette sedan många år och våra barn som heter Linda och Andreas skall förhoppningsvis snart vara medlemmar i släktföreningen 😊.

Per Erik: Jag är uppväxt i Göteborg men sedan tidiga tonåren bosatt i Karlstad men min tillhörighet har alltmer känts som om den är i Ed. Det är här jag har mina rötter på min mors sida. Jag tillhör Pers grenen i Klevmarkssläkten och har alltså Halvard Bryngelsson som min stamfar. Jag har alltid varit intresserad av historia och är också historielärare. Däremot är jag inte släktforskare så mitt intresse i vår förening består mycket i föreningsarbetet i sig men kanske framförallt i att vi kan fortsätta med att anordna släkträffar.

Treårsmötet i Åmål 2016

Text och foto av Anders Klevmarken

Treårsmötet 2016 ägde rum i trakterna av Åmål, Tösse, och Ånimskog. De 45 förenings- och familjemedlemmar som anmält sig samlades vid 11-tiden lördagen den 6 augusti i Tösse bygdegård, där det serverades kaffe och fralla, varefter Åke Öster visade bilder och berättade sin forskning om förfaderns, *soldaten Johan Häggs*, öden och äventyr.

Johan Hägg föddes på Tomabol 1786 som son till Jonas Svensson och Stina Månsdotter. Ett av dopvittnena var farbrodern Olof Svensson. Johan blev soldat i Kungl Bohusläns regemente och fick först soldatnamnet Bister och senare Hägg. Under Napoleonkrigen skickades han till Stralsund, där han blev tillfångatagen av fransmännen. Efter några år frigavs han emellertid och kunde återvända till sin familj. 1815, 29 år gammal begärde han avsked och kom sedan att leva ett mödosamt och fattigt liv som torpare. Han dog 1871 vid den relativt höga åldern 85 år. Åke Östers utredning och en sammanfattning av det Pommerska kriget 1805-1808 finns på föreningens hemsida.

Släktföreningen samlad runt en av bröderna Roth på Tomasbol

Nästa programpunkt var en bilutflykt först till Tomasbol, därefter till Hesselboms barndoms- hem i Slobol och till sist till Eskekärr i Ånimskog. I Tomasbol möttes vi av bröderna Roger och Ronnie Roth, två av de nuvarande ägarna, som berättade om sin verksamhet som skogs- vårdare och visade en del gamla verkstyg och redskap man funnit på gården samt en inskrift i en stock från Olof Svenssons tid på gården. Undertecknad gav också en översikt av gårdens tidigare historia:

Tomasbol finns första gången angiven i jordaboken år 1560. Gården hette först Tommasbün och från 1590 Thomasbohl. Dess storlek var 40,8 ha. Enligt Viktor Ohlsson hade 14 släktled under 350 år brukat gården fram till 1944 då den såldes utanför släkten.

Gården är kanske mest känd för att den ägts i den sk domaresläkten, vars främste medlem var häradsdomaren och riksdagsmannen Olof Svensson. Den först kände bonden var Hans i Tomasbol, som i slutet av 1500-talet ”tog upp hemmanet från skogsroten”. Hans son Anders Hansson blev mördad 1625.

Sonsonen Hans Andersson brukade gården 1625-1632. Fram till 1632 betalade man arrende till kronan, men 1632 köpte Per Hansson och Brita Hansdotter ¼ kronohemman Thomasbol i Tösse under skattejord för 24 Rdr, som de fick fasta på som arfelig egendom. (Per Hansson var svåger till den mördade Anders Hansson.)

1663 ägde Hans Andersson åter Tomasbol fram till sin död 1678, därefter ägdes gården av hans arvingar till 1695, då sönerna Olof och Hans köpte ut de övriga och ägde hälften var.

1697 hade dessa två ett tvistemål vid Tössbo tingsrätt om besittningsrätten till Tomasbol. Domslutet blev att man lottade om besittningsrätten. Enligt lotten skulle Olof först bo i 3 år och därpå Hans och hans barn i 3 år, och så växelvis tills de enats om en lösen.

1724-1776 hade häradsdomaren Sven Hansson (far till Olof Svensson) Tomasbol. 1736 skaffade sig Sven och hustrun Stina en eftertraktad gravplats i Tydje kyrka genom att Sven lät sy upp en tjänsterock åt den fattige kyrkvaktmästaren och erbjöd den till kyrkofullmäktige mot att Sven och Stina fick gravplatsen.

Deras yngste son Jonas Svensson Silvertelning hade i sin tur en son Petter Johannes Jonasson född 1786, som senare blev soldaten Johan Hägg. Tomasbol ärvdes dock av en annan son Olof, sedermera häradshövdingen och riksdagsmannen Olof Svensson. Han gifte sig med "Ingegärd den fagra", dotter till Engelbrekt Halvardsson i Klevmarken. De hade tre ogifta men giftasvuxna söner vid tiden för det finska kriget 1808. Sönerna riskerade således att bli uttagna till krigstjänst. Olof Svensson gjorde därför upp med prästen Abraham Bergman, kyrkoherde i Tösse-Tydje, att sönerna skulle gifta sig med prästens tre döttrar, dock utan att tillfråga sönerna! Två av sönerna, Engelbrekt och Johannes fogade sig och gifte sig med Maria respektive Anna Elisabeth Bergman, medan Gustav vägrade. Han gifte sig i stället med Maria Andersdotter från Kroken i Tösse.

Olof Svenssons dotter Stina, född på Klevmarken 1772, blev gift med Isak Johansson Hesselbom, som var farfar till konstnären Otto Hesselbom.

När Olof Svensson avled 1833 fick sönerna:

Gustav	Tomasbol	Carl-Olof	Tydjebyn
Engelbrekt	Fornäs (Västanå)	Johannes	Amnerud

Tomasbol kom sedan att stanna i släkten till 1944 då gården såldes till två bröder Georg och Hjalmar Nilsson från Amnerud i Fröskog. I dag ägs Tomasbol av bröderna Ronnie, Hans och Roger Rooth.

Dagens huvudbyggnad på Tomasbol

Nästa anhalt på vår utflykt var Otto Hesselboms barndomshem i Slobol.

Gården är numera privatbostad och vi kunde endast se den från utsidan. I stället gav jag en översikt av Otto Hesselboms liv:

Otto Hesselbom föddes 1848 i Slobol, Ånimskog, som barn nr åtta till Johannes Hesselbom och Christina Jonasdoter Nilsson. Mangårdsbyggnaden uppfördes 1808. Den ser i stort sett lika dan ut som den gjorde på Hesselboms tid. Taket över förstukvisten har dock tillkommit senare.

Fadern var en aktad man i kommunen med många uppdrag och familjen levde i ett relativt välstånd. Otto minns sin tidiga barndom som en ljus och fridfull tillvaro. Han var lite klen och fick mycket uppmärksamhet från sin mor, som kom att stå honom mycket nära och påverka honom inte minst religiöst. Redan som barn tecknade och målade han ofta med det material han kunde få fatt i, som blåbärssaft och andra bärsaft

1849 drabbades dock fadern av cancer. Utgifterna för de fruktlösa försöken att få fadern frisk och att skötseln av gården blev eftersatt gjorde att familjens ekonomi underminerades.

1854 avled fadern. Otto var då 6 år och den äldsta sonen 24 år. Modern och barnen försökte driva gården, men efter missväxtår måste man ge upp och gården såldes.

Otto flyttade då 1868 till Stockholm som målarlärling (plankstrykare). Hans önskan var dock att komma in på Konstakademin, men vägen dit blev lång. Ett litet arv efter fadern gjorde det möjligt för honom att komma in på Slöjdskolan (Konstfack) där han gick ett antal terminer, men han blev till slut tvungen att försörja sig som vanlig målare.

Ottos religiösa intresse gjorde att han kom i kontakt med Evangeliska fosterlandsstiftelsen, Baptisterna och Missionsförbundet, och han utbildade sig till kolportör och predikant. Det ledde till att han skickades till Luleå som predikant. Det finns därför ett antal målningar med norrländska motiv. Han återvände dock upprepade gånger till hemtrakterna och barndomshemmet finns avbildat i flera målningar:

1890-talet   Detaljerad naturalistisk bild som finns i minst två ex, varav ett på Upperuds museum,

1905   Vinterbild, stiliserad med drag av jugend

1913   Bild från trädgården. Stod på staffliet när han dog.

Till slut kom han in på Konstakademin. 1888-1895 gick han som överårig extraelev. Han var då för gammal för att bli antagen som en ordinarie elev och blev därför utestängd från den finansiering som ordinarie elever kunde få.

Hesselbom hade stora framgångar i utställningar nere i Europa bl.a i Berlin, Paris och Venedig. 1902 skrev Johan Bergman¹ en artikel i Svenska Dagbladet i vilken han beskrev

---

¹ Johan Bergman, professor och riksdagsman, tillhörde vår släkt och var således en avlägsen släkting även till Otto Hesselbom.

Hesselboms internationella framgångar och uttryckte sin förvåning över att så få kände till honom i Sverige. Samma år målade Hesselbom sin mest berömda målning ”Vårt land” som inköptes till Nationalmuseum 1910 och kom ut som en vinjett på en lyxblankett.

1906 flyttade han till Säffle där han avled 1913. Han ligger begravd på Ånimskogs kyrkogård.

Eskekärr

Sven och Erik Nilaeus (th) välkomnar släktföreningen

Vårt sista besök på bilutflykten nådde vi via en smal grusväg från riksväg 45 till Eskekärr. Där hälsade de nuvarande ägarna till den äldsta gården i Eskekärr Sven och Erik Nilaeus oss välkomna. Där skulle även vår släkting Lars Lundin ha mött upp och berättat om Eskekärr. Tyvärr blev Lars sjuk, så jag fick förmedla en del av vad han tänkt säga med hjälp av Lars manuskript. Lars har senare skrivit ut det anförande han skulle ha hållit, som återfinns längre fram i detta nummer.

Vår färd gick från Tomasbol till Eskekärr, men om vi skulle följt våra äldsta kända släktingar borde vi ha valt att besöka gårdarna i omvänd ordning. De äldsta kända släktingar bodde i Eskekärr, men en del av dem flyttade till Tomasbol. Kopplingen mellan Eskekärr och Tomasbol ser ut på följande sätt:

Den äldste förfadern i Eskekärr var Bryngel Nilsson. Hans sonson var Per Andersson och dennes äldste son Hans Persson (1654-1724) (bror till Lars Persson) flyttade 1696 till Tomasbol. Dessförinnan var han bonde i Östra Sjögar. Vid sin död ägde han förutom Tomasbol, 1/8 hemman i Hult och ¼ i hela hemmanet Östra Sjögar. Möjligen fick/ärvde han eller köpte Tomasbol via sin hustru Börta Hansdotter, dotter till Hans Hansson, som från 1695 var bonde i Tomasbol. Hans Persson var även kyrkvärd.

Sven Hansson (1701-1776), son till Hans Persson och far till Olof Svensson, var bonde i Tomasbol och häradsdomare² för Tössbo härad.

Olof Svensson (1748-1833) född i Tomasbol. Häradsdomare för Tössbo härad och riksdagsman för Tössbo och Vedbo häraden.

Sven Hansson och Olof Svensson är de främsta representanterna för den sk "domaresläkten".

Vid Eskekärr

Bilutflykten avslutades således i Eskekärr och var och en fick själv ta sig tillbaka till Tösse och använda tiden på bästa sätt innan middagen serverades kl 18 i Tösse bygdegård. Här bjöds på en Waldorfsallad, helstekt ytterfilé med färsk potatis och pocherade primörer samt en gräddig vaniljparfait på hallonspegel. Efter middagen underhöll trubaduren Dan Johansson med såväl klassiska som mer moderna visor, vilket var mycket uppskattat.

---

² Häradsdomare var en titel som den främste av nämndemännen fick, senare främst en hederstitel.

Dan Johansson

På söndag förmiddag träffades vi framför Åmåls gamla kyrka, det s k Kulturmagasinet. Där möttes vi av Gustav Wennberg iklädd karolineruniform. Han ledde oss genom det gamla historiska Åmål och berättade på ett livfullt och underhållande sätt om byggnader och personer. Vandringen gick genom Plantaget, med ett stopp hos Lars och Britt-Marie Bäckström i deras gamla Åmålsgård, och sedan upp på Kungsberget.

Gustav Wennberg i Plantaget

Hos Bäckströms

På Kungsberget i Åmål

Kl 12 serverades lunch i Tösse Bygdegård med ugnsbakad lax med färsk dillpotatis och citronmajonäs. Efter kaffet vidtog årsmötesförhandlingarna. Årsmötet beslöt att delvis förnya

föreningens styrelse. Sten Klevenmark, Anders Klevmarken, Sune Strutz och Anita Wireby lämnade styrelsen och i stället valdes Per-Erik Kvarnström till ordförande, Lars Bäckström kvartstå som kassör och till nya styrelseledamöter valdes Lars Tång, Kristina Strutz, Gunnar Pederson och Arild Engebretsen. Föreningstämman utsåg Anders Klevmarken och Anita Wireby till hedersmedlemmar.

Utflykt och bokpresentation

av Arild Engebretsen

Sommaren 2016 utga Haldenseren og Klevmarksettlingen Frank Hugo Jensen boka ”Karl XIIIs budbringer Halfvard Bryngelsson og hans etterkommere – Klevmarksslekten”

Foruten presentasjon i Halden, ble den også presentert på Hotell Dalsland på Ed, Lørdag 10 september. På programmet sto gaidet tur til Klevmarken. Det var tenkt satt opp buss dit, men deltakerne var så få att det blev kjørt med privatbiler. De fleste var av klevmarkslekt og norske. Med på turen som gaid var Edsboeren og slekningen Dick Bryngelsson.

Første stopp ble ved Opstugan i Klevmarken, der Dick talte engasjert om Halvard og hans meritter. Det er ja i år 300 år siden Halvard fikk gavebrevet på gården, og 100 år siden minnesstøtta i Klevmarken ble inviet.

Vi dro videre vestover og stoppa ved skoletomta, der ble det orientering og samtale. Neste stoppvar vid Borgols grav, deretter kørte vi till Dalarne der forfatterens tipoldemor (farmors mormor) var Født. Børta Halvardsdotter var av Dalegubbens første ekteskap og således helsøster till Orre-Bryngel m.fl. Vaeret var godt, å vi tok oss god tid på Dalarne. Neste stopp var i krysset ved Bjørnhultet, der ble vi servert drikke av hotelleier Finn Brynildsen og Dick kom også med historien om ”Tjuvestugan” som ligger like ved.

Ferden gikk videre sydover mot Mon, vi gjorde en stopp ved Nordsätre. Forfatteren Frank Hugo Jensen er jo av Kruta-Per grenen + av Kari Halvardsdotters gren. Då vi var ferdigprata der dro vi tilbake til hotellet på Ed, der vi intok en bedre lunsj. Tilsist presenterte forfatteren boka, godt julpet av Haldenseren RoyJohannesen (Royan).

Magda Olsson i Klevmarken

av Gunilla Kvarnström, Ingegerd Strutz och Magda Olsson

Tre generationer berättar. Vi börjar med den yngsta.

Gunilla:

När jag var på Nedkasene i Klevmarken som barn brukade Gudrun (Foss) och jag hälsa på tant Magda.

Hon bodde ett stycke väst om Nedkasene i en liten stuga. Det var roligt att hälsa på henne. Dessutom brukade hon bjuda på polkagrisar. Tant Magda hade en duktig katt, Fota (Rosa Vitfot) som tog ormar. Fota lade ormarna på trappen så man skulle se hur duktig hon varit.

När jag tänker på tant Magda så sitter hon vid köksbordet när vi kommer in. Bordet stod vid fönstret så hon hade säkert sett oss komma.

På vägen till tant Magda växte det hasselbuskar, vi plockade nötterna när de var omogna, hade sönder skalet och åt nöten, Gott! En gång frågade jag Malla (Amalia Johansson) hur man kunde se att nötterna var så pass färdiga att man kunde plocka och torka till jul. ”de är mogna när havren är mogen”, svarade hon.

Gudrun minns att hon hade både diskbaljan och tvättbaljan på backen, så stod hon med lätt böjda knän och armbågarna på knäna när hon diskade eller tvättade, När hon var klar reste hon sig upp utan besvär.

Tant Magda kom naturligtvis till Nedkasene också, hon hämtade sitt dricksvatten i källan nedanför Nedkasene i en liten mjölkspann. Gudrun och jag hade lekstuga i höskrindan och där bjöd vi henne på kaffe.

Senare när höet tog slut fick skrindan användas till det den var avsedd.

Magda Olsson var Bastedäling, Bastedalsgubben var hennes farfars far. Hennes pappa (Olof Halvarsson) var bror till Orre-Bryngel och hon var uppväxt på Dalarne, där vi var på släktmötet 2013. Enligt Maja (Eriksson) ansåg tant Magda att Bastedälingar var lite förmer än andra grenar av Klevmarkssläkten.

Innan tant Magda köpte sin stuga på Nedkasene så hade hon ensam brukat torpet Mossekas. Stugan är flyttad från Ödegårdsbäcken, det var den gamla kvarnbyggnaden man flyttade. För att Lena (Larsson) som varit hushållerska hos Magnus på Mon, skulle slippa flytta till fattiggården gick grannarna ihop och hjälptes åt att flytta huset. Lenas dotter Emma bodde med henne. Sune (Strutz) berättar att tant Magda köpte stugan för 15 kronor på auktionen efter Emma.

Magda Olsson tillsammans med Gudrun Foss på trappan till stugan i Klevmarken.

Tant Magda (Magdalena) föddes den 22 juli 1879, näst yngst av 10 syskon. Av tant Magdas syskon har jag bara träffat hennes lillebror Emil (född 30.3.1882). Han och hans fru Emilia bodde i Oppstugan, de hade telefon och jag var med dit när Maja skulle ringa. Då sade hon till mig att jag skulle vara tyst när vi var inne hos dem, och det var jag, men jag förstod inte varför. Kanske berodde det på att Emilia var döv och Maja inte ville att jag skulle säga något pinsamt. Jag gjorde det ibland. Sune och Ingegerd har berättat att Emilia var duktig att dansa trots att hon var döv, hon kände takten i golvet.

Tant Magdas närmaste storebror Elias var gift med min morfars syster så honom känner jag till. Farbror Elias namn uttalas Élias, alltså betoning på första stavelsen och inte Elias, med betoning på andra som är vanligt nu. Det tog ett tag innan jag kom på att det var samma namn. Jag berättade lite om farbror Elias när jag skrev om tant Anna och tant Eva för två år sedan.

Hösten 1970 flyttade tant Magda till Hagalid i Ed. Hon dog den 23 oktober 1975, 96 år gammal.

Ingegerd:

Har just läst Gunillas fina ord och minnen om Magda. Skall försöka skriva lite om hennes tidigare liv. Bland annat om hennes kära Mossekas.

I yngre år vistades Magda i Blekinge en tid, jag vet inte mycket om detta, tror mig ha hört att hon varit på ett sanatorium, men om det varit för att arbeta eller om hon varit sjuk vet jag inte. Hon hade också en god vän där, Karin, som hon var hos och som hon pratade om.

Som sagt detta vet jag inte mycket om.

Sedan kom hon till Nössemark, till gården Ön, som hjälp och hushållerska till sin bror Emil. När han gifte sig och maka och barn flyttade dit, flyttade Magda till Mossekas. Sedan bodde Magda på Mossekas i hela sitt verksamma liv, hon brukade jorden, hon hade 2 kor och 2-3 får, bi hade hon också. Det måste ha varit slitsamt och tungt att bruka jorden med spade och hacka, men det var det Magda trivdes med. Hon hade slätteröl på sommaren, det skulle ju ha varit drygt för henne att slå allt med lie. Men oftast bar hon in höet ensam.

Framför huset hade hon en rund blomrabatt med rosenskära i. Fröet hade hon med sig från Blekinge, sedan tog hon vara på frö år för år.

Med sin batteriradio följde Magda nogsamt med vad som hände ute i världen. Finska vinterkriget följde hon noga, hon var helt på Finlands sida, Ryssarna tålde hon inte. De finska krigsbarnen som kom till Sverige kände hon stort medlidande med.

När sedan Andra världskriget kom blev det ju ransonering på nästan allt. För Magdas del var kaffet det värsta. Magda älskade kaffe, starkt och gott skulle det vara. Kaffesurrogat gillade hon inte. Hemma hos oss var vi många barn, så det blev många kaffekuponger. En av mina bröder, Birger, gick alltid till Magda med sin kaffekupong. Mycket uppskattat av Magda. Jag tror att han fick en liten slant för den. Magda var en stark kvinna både till kropp och själ, hon följde tidens utveckling och förstod den.

Omkring 1950 flyttade Magda till sin stuga framme i Klevmarken. Hon måste flytta på vintern när det var fruset så att det gick att köra med häst över Främstetjärn. Hon hade med sig järnsåisen, den hörde till bohaget så flyttlasset var inte så lätt. I övrigt har ju Gunilla skrivit om den lilla stugan och idyllen där.

När Magda 1970 flyttade till Hagalid fick ju huset tömmas och städas av släktingar. I en låda med skräp utanför dörren fick Beda Strutz (faster till Sune Struts och Maja Eriksson) se något skrivet på ett papper. Hon tog upp och läste det, tog sedan med hem. En gång när jag var hos Beda visade hon papperet, jag vill minnas att det var insidan av en tom mjölpåse hon skrivit på. Jag skrev av det, sedan har det legat länge här hos oss. Nu tycker jag att det passar bra att ta med i denna skrift.

Magda:

Små brottstycken ur mitt förflutna och närvarande liv.

Mossekas den 16 juni 1929

Jag älskar mitt hem och jag trivs så gott i hyddan så låg under bergen
där gran och fur står vakt och mur, och susar gammal melodi.

Jag älskar även dem i furans gren
på bergets krön har trasten byggt sitt bo, han kommer varje år igen
och sjunger över hyddan grå att köld och mörker flytt.

I backarna står sipporna i många hundratal, sitt blåa öga slår de upp och vänligt mot mig ler.

De vittna om den sköna dag och för min tanke dit,
då jag får uppstå ur min grav i skruden ren och vit.

Som liten tös jag grävde grop
och byggde mur omkring
och drömde om ett hem så rart
med blommor runt omkring.

En annan lek för liten tös med åren hastigt kom
att tulta om i berg och snår
och vakta kor och får,
med såra ben och sliten kjol,
jag minns det som igår.

Ej gärna vill jag denna tid med pennan teckna ner
den är för mig en skugga blott ifrån min barndomstid.
Men Gud som såg mig även då, Han sände stjärnor ut,
och gjorde vägen ljus och klar i mörkaste minut.
När mörka molnen sänkte sig och blixten lyste klar
jag satt i skogens dunkla snår och rädd och ängslig var,
och himlen grät med liten tös och allt blev tårar blott,
men snabbt som blixten tanken kom, jag skall nu be min bön.

Jag glömmer ej hur gott det var att där i skogens famn
få knäppa barnahänder små och läsa Fader vår,
den bön vi alla lärt oss i hemmets dunkla vrå.
Och allt blev nu på stunden gott och jag var glad och trygg,
och vägen låg så klar,
och utan moln och omsvep till fadershuset bar.

Vid sjutton år min första färd från barndomshemmet gick,
med påse och med knyte, min mor och jag gick ut
till Moster uppå gården Gunnarsbyn
där jag min tjänst få börja som räckte året om.
Men då mitt bästa hände för tid och evighet, min Jesus där mig
mötte med frälsning och med frid.

Och sen i femton långa år vid hemmets lugna bo med moder
och med syskon mitt lilla strå jag drog.
Sen barndomshemmet, hem ej var jag flackat hit och dit.
På Blekinges sköna land. På Nössemarks strand.
Men var jag trampat mina fjät, min barnsdomsdröm följt med.
Nu har jag hunnit vägen lång, ja upp till femti år, och drömmen
gått i verklighet som svar på bön jag fått.

Det skall ej förnekas när man så ensam går det blir så tunga tag av många skilda slag,
med hacka spett och spade, med lie och med räfsa i sommarens varma dar.
Men kärleken förljuvar som möter mig i allt, från kossan uti stallet, till hemmets minsta djur,
som tultar om i stugan och sedan går på tur.
Och vill du göra Magda glad, så gå till Mossekas.
Men önskar du se ståt och prakt ställ inte färden dit,
ty ej en skymt av detta slag du finner här hos mig.
Nej allt är här så grått
så ringa och så smått.
Men jag ej byta vill med den som mer av världen fått.
Ty jag är nöjd och glad, och vägen har jag öppen som när jag liten var, den vägen som har
burit så mången lycklig själ, och om du vägen känner så vet du vart den bär.
Här är för mig en helig plats, en ort av stilla frid, ett tält på resan till mitt hem och långt jag
har ej dit.
Min levnads sol har stått på höjd och dalar nu i väst, och sist den sjunker ner,
det skymmer för min blick och ljusnar inte mer.
Då viker allt, då brister allt, blott ett jag får ha kvar,
den solbelysta vägen ifrån min barndoms dar.
Då flyttar jag för sista gång och vägen hemåt går.
Min ensamhet är för evigt slut, ty skaran av de frälstas tal kan ingen räkning nå.
En liten plats i jordens famn
mitt stoft skall gömmas utan namn,
tills alla släkten skola fram.
Där ropas och mitt namn.

Eskekärr

av Lars Lundin

Eskekärr, som på 16 - och 1700-talet utgjorde en enda gård, kom senare att utvecklas till en liten by. Denna är belägen i Ånimskogs sockens sydligaste del, och begränsas av Väneren med Äskekärrsviken i öster och byarna Vassviken och Säljebyn i norr resp. väster. I söder gränsar Eskekärr till Skålleruds socken. På östra sidan om Äskekärrsviken ligger det kända naturreservatet Yttre Bodane, där vandringsleder tar besökaren långt ut i en vacker skärgårdsnatur.

Enligt "Ortnamn i Älvsborgs län" härrör förleden i namnet Eskekärr från det dialektala ordet *äske* = askskog och slutledet *kärr* anger att gården ligger vid kärrmark. Numera skrives namnet Äskekärr.

Ortnamnet Eskekärr utgör den ena delen i namnet på vår släktförening. Anledningen till detta är ju att släktens äldste kände anfader, Bryngel Nilsson, var bosatt och verkade på gården Eskekärr.

Bryngel Nilsson

Bryngel Nilsson torde vara född i slutet av 1500-talet, troligen före 1580³, i Eskekärr och hade då ärvt hemmanet av sin far Nils. Då fanns bara en gård i Eskekärr och den var redan på

---

³ Bryngel Nilsson bör ju ha varit en mogen man, då han köpte Kärkils ström, vilket var före 1607.

1600-talet, skattemässigt åsatt ¼ hemman, senare ¼ mantal, vilket gården har behållit fram till våra dagar.

Odlingarna på Bryngels tid var säkerligen inte så stora som den öppna mark man kan se i Eskekärr idag. Men Bryngel arbetade ständigt på att utöka arealen genom röjning och svedjning av lämplig skogsmark. Säkert ett mycket slitsamt arbete.

Genom närheten till Vänern fick man genom fisket ett välbehövligt bidrag till försörjningen. Från Bryngels boplats var det mindre än 1 km ner till Vänern.

Var Bryngels hus låg, vet vi inte, men det är nog ganska troligt att det låg i närheten av de två äldre s.k dalslandsstugor, som man först träffar på efter byvägen till Eskekärr. Den bördiga delen av marken fick inte användas för husbygge eller tomter och byggnaden stod ju torrare på en bergshöjd. Bryngels mangårdsbyggnad var nog ingen stor dalslandsstuga utan snarare en liten, låg timmerstuga, en s.k. enkelstuga med ett enda rum, där man sov, åt och utförde husets alla sysslor. En stor del av stugans utrymme upptogs av spismuren av gråsten, där all mat lagades över öppen eld.

I ena änden av huset låg då en ouppvärmad farstudel som väderskydd för ingången till storstugen. Yttertakets var täckt med torv, som sommartid kunde blomma rikligt.

Denna typ av taktäckning var den enda, som då brukades och detta långt in på 1700-talet. I sin västgötaresa 1746 skriver Linné, då han på hemresan gästade den närbelägna gästgivargården Lund: ”Där lyste taken i Lund vita av sedum album (vit fetknopp). Gästgivargården ligger 3-4 km från Eskekärr.

Vad vet vi då om Bryngel Nilsson?

Vi vet att han var gift och hade tre barn, dottrarna Karin och Maret samt sonen Anders. Hustruns förnamn känner vi inte, men hon var syster till grannen i Vassviken Mickel Börjesson Gullskog.

Vi vet också att Bryngel 1607 stod inför Norddals häradsting på Flatgårde i Holm socken, där han tillsammans med Erik i Bodane . .

”gjorde sin ed på lagboken att Bryngel Nilsson köpt Kärkils ström och dess ägor av Sven Karlsson för en daler penningar”.

Kärkils ström utgör ett av Ånimmens utlopp i Vänern. (Det andra utloppet är Snäcke ström). Kärkil ligger vid sjöns södra ände, ca 1 km från Eskekärr. Där finns ännu idag resterna av en kvarn, som var i bruk långt in på 1900-talet. Själva utloppet i Vänern ligger idag inom Eskekärrs mark och gjorde nog så även på Bryngels tid. Han hade tydligen köpt alla ägor runt Kärkils ström. När detta köp skulle ha gjorts framgår inte, ej heller om han någonsin utnyttjat denna sin egendom.

Det står dock klart att det pågick en strid om äganderätten till Kärkils ström. Detta framgår av, att fyra dagar innan Bryngel stod inför tinget i Nordals härad, den 3 juli, var det ting i Tössbo härad, i Vittlanda i Tösse. Domboken från detta ting förtäljer:

”Där kom för rätta en gammal man, vid pass ett hundra år, benämnd Per Svensson, som hade tjänat framledne Magnes Stake och som vittnade och svor på lagboken, att framledne Magnis Stake hade en kvarn i Snäcke ström, och den tog han dädan och flyttade henne till Holms å, och sedan Magnis Stake hade dött, lät fru Anna på Berg flytta samma kvarn till Kärkils ström, där hon nu står. Eriks far i Bodane, Esbjörn i Skällebyn, Lasse i Slobol, Gunnar i Vassviken och Giermund i Viken hade sedan kvarnen i sin ägo, vilket han svor på Boken”

Det framgår inte vem som slutligen gick segrande ur tvisten.

När Bryngel gick ur tiden är inte känt, men det måste ha varit före 1632, för detta år är arvsförfattningen efter Bryngel uppte på tingen i Tössbo. Det intressanta därvid är att alla tre barnen ärver 1/3 var. Vid denna tid ärvde en son dubbelt mot en dotter. Först 1845 infördes lika arvsrätt.

Man fick med början på 1620-talet betala skatt för alla vuxna arbetsföra personer på en gård. Dessa angavs i s.k. mantalslängder, som för Ånimskogs del, finns bevarade från 1628. Dessutom beskattades vid denna tid även böndernas tillgångar, som bokfördes i boskaps- och utsädeslängder. Eskekärr finns noterad i en sådan längd, uppgjord den 12 jan. 1631. Denna ger en uppfattning av gårdens storlek.

Bryngel	Anders
1 tunna utsäde	1 tunna utsäde
1 gammalt sto	1 ungt sto
4 kor	3 kor
2 kvigor	1 kviga
2 gamla får	2 gamla får
2 unga får	-
1 ungt svin	2 unga svin

Bryngel är med säkerhet Brynel Nilsson och Anders hans son. Anders hade gift sig, och det fanns då två hushåll i Eskekärr, som skulle beskattas.

Ovanstående uppgifter om Bryngel Nilsson är allt, som hittills kommit fram ur gamla dokument. Hans son, Anders Bryngelsson, har dock lämnat många fler spår efter sig, framför allt i Tössbo härads domböcker, som började föras från början av 1600-talet och som 2014 kom ut i bokform⁴.

Anders Bryngelsson

Anders hustru hette Karin Larsdotter. De fick fem kända barn: Per, Börta, Nils, Bryngel och ytterligare en dotter vars namn vi ej känner. Anders kom efter faderns död att ta över gården, även om hans syster Maret med make en tid var delägare i gården. Anders brukar Eskekärr fram till sin död, troligen 1673.

Det uppstod tidigt en oenighet mellan Anders och hans granne och morbror, Mickel Börjesson Gullskog i Vassviken. Orsaken till detta var troligen att han och hans syster Maret kände sig lurade på arvejord i Brålanda. Deras mormor, Mickels mor, hade ägt jord där, som de beskyllde Mickel för att ha sålt.

1627 stämmer de Mickel inför tingen i Tössbo. Han lyckas dock bevisa att det var mormodern som själv hade sålt jordlotterna.

1632 på vårtinget är det bråk om samfälld skogsmark mellan de båda gårdarna.

Samma år på hösttinget är Anders instämnd för att *”ha fällt okvädens ord över sin granne Mickel Guldskog utan sanning och skäl, sakfälldes därför efter sista kap. i tingmålbalken till 3 mk.”*

---

⁴ Tössbo härads domböcker 1613 - 1675. Dalsland Fornminnes- och Hembygdsförbund. Mellerud 2014

Samtidigt sakfällades Anders Bryngelsson för ”ett blodvite han gjort Mickel Guldskos pojke, till 6 mk. efter 10 kap. i såråmalabalken”.

1633 i Juli stod både Anders och Mickel och hans hustru inför tinget:

”Den beskyllan och tillvitning som Mickel Gullskog och hans hustru haft till Anders Bryngelsson och Bryngel⁵ i Edskekier och deras anhang, och de till Mickel och hans hustru och barn igen. Blev rannsakat och befunnet allt vara av hastigt mod och ivrighet talat, och ej av skäligt fundament till något ärequal. Partema förliktes för rätten och satte sig själva till straff, både för sig och sitt husfolk å alla sidor, att vilken den andra förorättar med äreskällande utan bevis, hugg eller skada gjord å folk, fä eller något det den andra tillhörer onytt gör, skall ha förverkat till kronan ett par oxar och till häradshövdingen och häradet en oxe”.

1637 från vårtinget kan man läsa:

”Anders Bryngelsson i Eskekier orkade ej fulltyga sin utfästa ed, att varken han eller hans folk har fördärvat eller ihjälslagit en ko för Mickel i Gullskog, som han är tillvitt för. Sakfällades därför till 3 mk eller jämgod ko igen”.

1651 vid hösttinget är det Anders båda söner Per och Nils som är instämda:

”Per Andersson i Äskekier anklagades av Bryngel i Vassviken [Mickels son] att han slagit honom en söndag under mässan. Dömdes plikta 3 mk för blånad, och för att han brukat synd och perlamente under mässan och på söndagen remitterades han till prosten för kyrkoplikt”.

”Nils Andersson i Äskekier överbevistes av Hans i Buane att han offentligen har skällt och tillvitt hans dotter Elin för en hora, och sådant utan någon given orsak eller ringsta bevis. Nils vederropar nu sina ord, som han obilligen har henne påyrkat. Han dömdes likvisst att plikta och lova hålla munnen en annan tid”.

1652 utnämns Anders Bryngelsson till nämndeman, ett uppdrag som han inne-hade till sin död omkr. 1673.

Av vad man ser av ovanstående refererade domstolsprotokoll, förstår man att enigheten mellan eskekärrsfolket och deras granne och morbroder Mickel Börjesson inte var den bästa. Det låg kanske mer bakom detta, än tvisten om mormo-derns arvejord.

Studerar man domstolsprotokollen från mitten av 1600-talet, vilka behandlar andra av Eskekärrs grannar än Mickel och hans familj, får man nästan uppfattningen att alla var mer eller mindre ovänner.

Ca. 500 m nordväst om Eskekärr ligger utmarkerna tillhöriga byn Säljebyn. Byn omfattade då åtminstone två gårdar. I Säljebyn bodde en gammal kvinna Ragnela Torbjörnsdotter. Hon var faster till Per Anderssons hustru, som var född Jonsdotter (dotter till Jon Torbjörnsson⁶). Denna Ragnela förekommer i flera domstolsprotokoll.

1653 i okt. står hon inför tinget i Torpane (där bl.a Anders Bryngelsson i Eskekärr deltar som nämndeman). Hon anklagas för att . .

”tvänne resor ha stängt inne Anders Bryngelssons ökier [kor] oaktat att ingen skygård var

---

⁵ Bryngel är här Bryngel Eriksson gift med Anders syster Maret.

⁶ Se Tabell III:1 sid 10 i Emanuel Bergmans släktutredning.

omkring den åkern, som de gjorde skada i, och hon likväl borde hålla. Hon sakfälldes därför till 6 mk efter 10. kap. Bygg.B.”

Anders kor gick tydligen fritt på skogen mellan Eskekärr och Säljebyn och hade därvid kommit in i Ragnelas åker.

1655 på vårtinget står hon åter inför rätten i Torpane. Hennes förre make hade dött och hon hade gift om sig med en yngre man, som hon nu misstänker för otrohet. Dessutom anklagar hon Anders Bryngelsson för tagande av muta. Protokollet, som ger en intressant bild av dåtida både grannsämja och äktenskap, lyder i sin helhet:

”Ragnela Torbjörnsdotter i Sällebyn, Ånimskog sn, å frälse, en gammal hustru, kom för rätten och skyllde sin man Anders Andersson, som var en yngling, för otrohet och sängerrån, att han skulle haft umgänge och beblandelse med grannkvinnan Sara Abrahamsdotter och Malin Hansdotter i Knollen, samma sn, och dessförutan stulit 3 l/2 rdr från henne Ragnela.

Anders Andersson nekade till första vitesmål, men jakade till det andra, så vida, att efter de var äkta folk och utlagoma skulle läggas ut, så tog han pengarna därtill, menandes det ej vara tjuvstycke. Ragnela kunde ej mera bevisa sin ”sagn” med vittnen eller skäl, än hon förebar att mannen hade sådant ”flåg” med andra kvinnfolk, lät ofta stå sin syssla, och högg ved åt dem, lopp bakom knutarna och viskade tillhoppa och följde henne bort i bygden.

*Ragnela hade stött be:te Malin för munnen, så att blod följde, utan orsak, och skäلت hennes syster Ingebor Hansdotter för tjuv, att hon skulle ha förbytt några blåar [blånor] i annat och sämre, dem hon skulle spinna till väv åt henne, vilket hon icke kunde bevisa, och nu offentligen tillviter nämndemannen **Anders i Eskekiär**, att han tagit mutor, ett stenfat, av hennes man, för att han skulle hålla med honom, oaktat han fick det för annat omak, och när Anders [maken] nu ville sig ändskylla hurudant leverne han för, och varav denna trätan är förorsakad, bad hon honom med ohövelige ord tåga och hålla munnen på sig.*

Så emedan nämnden ej kunde av Ragnelas ogrundade och lösa tal fälla Anders Andersson och Sara och Malin för lägersmål, eftersom inga skäl, vittnen eller liknelser förmår därtill, eller Anders och Ingeborg till tjuv, efter penningarna kom bådom i hjonelaget till, och utlade dem till godo, och förbytningen på blåerna ej var bevislig, så frikändes de, och Ragnela, för ålderdoms svaghet och fattigdom skyldig att böta allenast 12 mk för okvädan emot mannen Anders, Sara, Malin och Ingeborg, jämväl 3 mk för pust på Malin och 3 mk för okvädan mot nämndemannen Anders i Eskekiär. Därefter nämnden och hela tingsallmogen, å golvet ståendes, betygade offentligen, att denna Ragnela är en gruelig orolig människa, och lyder ej mannen i det ringaste, antingen i säng eller säte, och har på sockenstämman bötat för sitt ogudaktiga leveme 5 mk, och ingen bättring är till att förmoda. Ty avsades, att de nämndemän, som är boendes i Ånimskogs sn, skall nu strax efter tinget först mäta ut det barnarvet som Ragnela har inne hos sig, i utmätesmännens Anders i Salebol och Jöns i Kilane närvaro, och dem leverera, och sedan byte av tvedelen av allt löst i boet, att leverera mannen Anders Andersson, sig till bruks och nytta på annat ställe, som honom synes, allt till prov om någon bättring och förändring hos henne kan finnas eller rönas framdeles, var och icke det sker, så hemställes det Consistorio att judicera om fullkomligt skiljemål må ske dem emellan.

1655 på hösttinget står Ragnella åter inför rätta i Torpane. Hon hade nu blivit beskylld av sin granne i Säljebyn, Sara Abrahamsdotter, för att Ragnella skulle ha utövat trolldom mot henne. Ragnella går dock fri denna gång, medan Sara fick böta 40 mk. Dombokens text är lång, men intressant, då den visar på den tidens vidskepelse:

Anno 1655 den 1 och 2 Okt. hölls laga härads ting med allmogen av Tössbo härad i Torpane, Tydje sn, närvarandes befallningsmannen över Dal Erik Bengtsson på Stenarsbyn och härads edsvurne nämndemän.

Länsmannen Sven Persson i Torpane angav sig ha hört, att Sara Abrahamsdotter i Säljebyn, Ånimskog sn. å frälse, hade tillvitt sin grannkvinna Ragnela Torbjörnsdotter trolldom, att hon skulle ha lovat henne ont, och det vara henne vederfarit, nämligen att all hennes makt var henne frånfallen, så att när hon skulle gå, "nöt" hon ej något gott av sig, utan föll baklänges omkull, vilket påstod [pågick] i sju veckor, medan antimman påstod. Ragnela sade sig inte minnas ha lovat Sara ont, och åberopade sig på vittnen, **Nils Andersson i Eskekiärr** och Jöns Persson i Benebol, som hört Ragnelas tal, men de var inte för handen. Varpå nämndemännen Anders i Eskekiärr och Bryngel i Tybyn, Anders i Sotebyn och Torsten i Bodane uppsteg, och Anders bekände efter Nilses ord i Eskekiärr, och desse efter Jönses i Benebol, att de hört dem sagt sig ha hört Ragnela lovat Sara ont, så att hon skulle tvinas bort och torkas som en torr furugren.

Länsmannen Sven Persson och nämndemannen Oluf i Säbyn sade sig hört Ragnela kalla Sara hora, jämväl att Ragnela skulle efter ploganden ha sagt att **Nils Andersson i Eskekiärr** och Sara skämma bort hennes hus med horeri, det Gullbrand Andersson i Lunden, med be:te Oluf i Säby, besvor sig ha hört av hennes mun. Ragnela kunde icke neka sig ha skällt Sara for hora, oansett hon icke vet det ringaste oärligt med henne, utan blivit "retter" till att säga, när Sara vitte henne trolldom.

Rätten tog saken i betänkande, men såg sig icke kunna avdöma henne, förrän vittnen ha avlagt sin ed. Ty pålades Sara Abrahamsdotter att ha dem tillstädes till morgonen. När andra dagen kom och rätten hade satt sig, kom Jöns Persson i Benebo ifrån Holm sn före, vilken efter avlagd ed vittnade, att när han var i Säljebyn, och liten pojke togs ifrån Ragnela av Lars i Östersbyn, och Sara lade sig däri, säjandes Ragnela gå illa åt honom, och hon skulle låta honom behålla den vita yllenskjortan, som hon Ragnela förbytte i en svart tröja, alldenstund hennes man hade givit honom den, då sade Ragnela: Tig din hora, det kommer dig intet vid. Sara tog strax Jöns och Nils Andersson till vittnes på orden. Ragnela svarade, ehuru jag lagar, så skall du fara en fanners färd, och torkas som en torr furugren.

Så oansett det var notorium eller kunnigt över allt häradet, att Sara Abrahamsdotter hade varit så sjuker och elak som klagat och betygat är, jämväl klart och bekänt att Ragnela lovat henne ont och skällt henne för sängjerån, likväl, emedan därvid icke kunde bevisas att Ragnela har brukat därtill några saker på ett eller annat sätt att henne förgöra, utan allenast sagt så, så kunde nämnden icke fälla henne för fullkomlig trolldom, utan sade henne därför fri, och Sara, som ville henne sådant påbörda, skyldig att böta 40 mk efter det 20 kap. Ting.B. Men efter Ragnela Torbjörnsdotter hade överträtt den vite, som på förra tinget sattes mellan henne och Sara, att hon hade "förkastat" henne hordoms last, det hon nu icke kunde bevisa, därför sakfälldes hon till 40 mk, och var det befinnes att de efter denna dag överfaller varandra med slagsmål, skällsord eller annat, skall det gälla för vardera 80 dlr smt.

Per Andersson och hans barn.

Per Andersson var Anders Bryngelssons äldste son och kom att ta över gården. Hans hustru känner vi bara till efternamnet, Jonsdotter. Hon var dotter till Jon Torbjörnsson⁷, bonde i Mellan-Kilanne på ”Västersidan” (Väster om sjön Ånimmen). Paret fick sex barn, Hans, Nils, en till namnet okänd dotter, Lars, Anders, Bryngel och Jon.

Per brukar nu gården fram till slutet av 1600-talet. Enligt mantalslängden år 1700 brukas den gemensamt av Per och hans son Lars. Pers äldste son Hans har gift sig och flyttat till Östra Sjögar i Tydje, där han är bonde 1693 - 1696. Efter att hans hustru avlidit, gifter han om sig och flyttar 1696 till Tomasbol i samma socken och blir därmed anfader till tomasbolsgrenen

Per avlider omkr. 1706 och enl. mantalslängden 1710 brukas Eskekärr av sönerna Lars och Jon och från 1720 enbart av Jon samt en ”dräng”, som också heter Jon. Denne är son till Lars, som har avlidit före 1720. Sonen är troligen ännu inte myndig, eller så har man inte skiftat arvet efter Lars. 1729 noteras både Jon Persson och drängen Jon som fattiga.

1736-46 brukas Eskekärr av Jon Persson och Jon Larsson, men 1747-52 enbart av Jon Larsson, eftersom Jon Persson avlidit. Han avled den 21/2 1752⁸ av ”håll och sting” (lunginflammation) och hustrun Anna Esbjörnsdotter gifter om sig, den 15/5 1753⁹, med Per Jakobsson, som nu brukar Eskekärr tillsammans med Lars Jonsson, som är äldste son till Anna och Jon Larsson. Men Lars Jonsson avlider emellertid 15/1 1759¹⁰ också av håll och stign, endast 44 år gammal.

Per Jakobsson och Anna Esbjörnsdotter brukar nu Eskekärr fram till 1770, då Anna den 2/12 avlider i lungshot. Påföljande år flyttar Per Jakobsson med resten av familjen till Holms socken och Eskekärr synes ha gått ur släktens ägo.

---

⁷ Dotter till Torbjörn Eriksson. Se not 4 ovan.

⁸ Ånimskog C:2 sid 273

⁹ Ånimskog C:2 sid 455

¹⁰ Ånimskog C:2 sid 289.

Stämmoprotokoll 2016

Protokoll fört vid Treårsstämma för Eskekärr-Tomasbols på Dal Släktförenings möte den 7/8 2016

1. Föreningens ordförande Anders Klevmarken valdes till ordförande för mötet.
2. Föreningens sekreterare Per Erik Kvarnström valdes till sekreterare för mötet.
3. Mats Bergman och Lars Tång valdes till justeringspersoner.
4. Styrelsens förslag till dagordning antogs av mötet.
5. Per Erik Kvarnström föredrog styrelsens verksamhetsberättelse (bilaga 1). Lars Bäckström redogjorde för balansräkning och resultaträkning för treårsperioden 2013-2016 (bilaga 2). Lars-Gunnar Bäcklin redogjorde för revisionsberättelsen varefter mötet beslutade att ge styrelsen ansvarsfrihet för den gångna perioden. (bilaga 3)
6. En motion från Per Erik Kvarnström om att Anita Wireby och Anders Klevmarken blir hedersmedlemmar i föreningen efter gedigna insatser i styrelsen bifölls av mötet.
7. Mötet beslutade efter styrelsens förslag att inga ersättningar skall utgå till styrelse och revisorer.
8. Mötet biföll styrelsens förslag till utgifts- och inkomststat för följande treårsperiod (bilaga 4).
9. Mötet beslutade att nuvarande medlemsavgifter skall kvarstå.
10. Mötet beslutade att till ny styrelseordförande välja Per Erik Kvarnström. Lars Bäckström kvarstår som kassör. Lars Tång, Kristina Strutz, Gunnar Pederson och Arild Engebretsen valdes in som nya medlemmar i styrelsen
11. Mötet beslutade att till revisor välja Lars-Gunnar Bäcklin och till revisorssuppleant välja Gunilla Kvarnström.
12. Till valberedning utsågs Krister Jörgensen och Anders Klevmarken.
13. Per Erik Kvarnström tackade avgående styrelseledamöter samt valberedningens Gunnel Bergman för deras insatser för föreningen och Lars Bäckström överlämnade blommor och present till dem.
14. Ordförande avslutade mötet och meddelade att stämmoprotokollet kommer att publiceras på föreningens hemsida och i 2016 års "Släktnytt". Den som vill ha ett personligt exemplar/kopia på papper vänder sig till ordföranden.

Vid protokollet

Per Erik Kvarnström

Justeras

Mats Bergman

Lars Tång

Styrelse och revisorer i Eskekärr Tomasbol på Dal släktförening 2016-2019

Ordförande	Per-Erik Kvarnström, Edsgatevägen 127 655 92 Karlstad , 054- 835160, mobil 070-9742916, Epost: pererikkvarnstrom@gmail.com
Kassör	Lars Bäckström, Södra Ågatan 9 66231 Åmål, 0532-20469; mobil 070-5736695, Epost: Lars@foretagstjanst.nu
Ledamöter	Lars Tång, Kryddpeppargatan 81 424 53 Angered, 031-3305555 mobil 0313228206 Epost: lars.tang@volvo.com Kristina Strutz Kulgränden 3A 115 226 49 Lund, 046 145731 mobil 0739284165, Epost: kristina.struts@telia.com Gunnar Pedersson, Östra sjögar 201 66298 Tösse, 0532-202 95 mobil 070-459 18 71, 073-943 78 26, Epost: pederson56@hotmail.com Arild Engebretson, Örsveien 698 N-1766 Halden,+4769196852 +4791553872
Revisorer	Lars-Gunnar Bäcklin och Gunilla Kvarnström
Valberedningens samman- kallande	Anders Klevmarken, Vänsberg 120 Tösse, 0532- 20333 mobil 0706061190 Epost: ander.klevmarken@telia.com

---

Publikationer

Emanuel Bergman: Eskekärr-Tomasbolssläkten på Dal. Ättartavlor
Per-Olov Bergman: Lisa Hansdottersgrenen. Eskekärr-Tomasbolssläkten på Dal
Per-Olov Bergman: Maria-Greta Eriksdottersgrenen. Eskekärr-Tomasbolssläkten på Dal
Per-Olov Bergman: Halvard-Svenssongrenen. Eskekärr-Tomasbolssläkten på Dal
Per-Olov Bergman: Engelbrekt Olssonsgrenen. Eskekärr-Tomasbolssläkten på Dal.
Per-Olov Bergman: Johannes Olssonsgrenen. Eskekärr-Tomasbolssläkten på Dal
Per-Olov Bergman: Kajsa Olsdottersgrenen. Eskekärr-Tomasbolssläkten på Dal.
Per-Olov Bergman: Bergman från Västgöta Dal
Per-Olov Bergman: Beckeman från Dalsland
Per-Olov Bergman: Hesselbom från Dalsland
Per-Olov Bergman: Klevmarkssläktens äldre led.
Johannes Klevenmark: Klevmarkssläkten. Muntlig tradition
Gunnel Kvarnström: Klevmarken. Boställen och ägarförhållanden under nära 300 år
Gunnel Kvarnström: IOGT-Logen 3323 Klippan i Klevmarken
Linda Hubalek: Smör i källan. En historisk dagbok 1868-1888 från svensk-amerika.

Register

Per-Olov Bergman: Register till vigsellängder för samtliga församlingar i Dalsland. Dessa register finns i två utgåvor i tryckt form, den första går fram till vigslarna år 1860 och den andra är en uppdatering som går till vigslarna år 1930. Den förra utgåvan omfattar drygt 40 band och den senare 15 band.

Beställning av skrifter

Den som önskar beställa en skrift kan vända sig till Mats Bergman, Porsvägen 32, 590 54 STUREFORS, email mats.bergman72@yahoo.se. De som bor i närheten av Dals Ed eller Karlstad kan även vända sig till Per Erik Kvarnström, Edsgatevägen 127, 655 92 Karlstad, email pererikkvarnstrom@gmail.com.

Med undantag för överupplaga i lager gäller principen "print on demand". Priserna på skrifterna är 150 kronor och uppåt beroende på storlek och utförande.

Medlemsavgifter

Enskild medlems treårsavgift 200 kr

Familjs treårsavgift 300 kr

Ständigt medlemskap 1000 kr

Med familj avses personer som bor tillsammans i samma hushåll. **Styrelsen vill gärna ha in de nya avgifterna senast den sista februari 2017.**

Betalning kan ske till föreningens plusgiro 799177-1, eller till vårt bankkonto med Swedbank i Åmål 7551-13-96885 (Vid betalning från utlandet är kontot SE768 0000 0000 7551 1396 885). Då många medlemmar numera betalar räkningar via internet skickar vi i år inte med någon inbetalningsavi. Den som behöver en sådan kan få den från närmaste Nordeakontor. **OBS! Tänk på att noga ange vem betalningen gäller, så att vi kan identifiera betalningarna!** De som väljer att betala familjeavgift bör ange alla familjemedlemmar, som avgiften avser. (Räcker inte utrymmet till på betalningen skriv familjenamnet och komplettera med ett e-postmeddelande eller postmeddelande till vår kassör Lars Bäckström, Södra Ågatan 9, 66231 Åmål, med epostadress lars.backstrom@foretagstjanst.nu)

PlusGiro		INBETALNING/GIRERING A		Kod 1
Fakturanr./Referensnr.		Till PlusGirokonto	799177-1	
Övriga meddelanden (texta gärna)	Treårsavgift	Betalningsmottagare (endast namn, texta gärna)	ETS på Dal Släktförening	
		Avsändare (namn och postadress, texta gärna)		
		Svenska kronor		öre
Från PlusGiro/personkonto (vid girering)				
#	#			#04#